

אלרואי - מנור - אנגלרד
משרד עורכי-דין
ALROY - MANOR - ENGLARD
ADVOCATES

עורך דין	יורם אלרואי,
Yoram Alroy,	Advocate
עורך דין	אריאל מנור,
Ariel Manor,	Advocate
עורך דין	אביטל אנגלרד,
Evyatar Englard,	Advocate
עורך דין	מרב רוזנפלד-מנור,
Merav Rozenfeld-Manor,	advocate
עורך דין	אהובה מורוז-ספקטור,
Ahuva Moroz-Spektor,	Advocate
עורך דין	נועם רוזנפלד,
Noam Rozenfeld,	Advocate
עורך דין	זהר מאזריק,
Zohar Mazurik,	Advocate
עורך דין	נילי פוריш,
Nili Forish,	Advocate

Consultant	יועץ *
עורך פטנטים	ד"ר אדגר לוצצאטו,
Dr. Edgar Luzzatto,	Patent Attorney

רחוב אבא הלל 15
RAMAT-GAN 52522
טלפון: 972 3 7525676
FAX: 972 3 7525677
e-mail: office@ame-law.co.il

29 ינואר 2008

לכבוד
מנהל בתי משפט
לידי גלעד
מחלקת מזכירות
רחוב כנפי נשרים 22
גבעת שמואל
ירושלים 95464

רשום + אישור מסירה

נ.נ.,

הנדון: רישום בקשה לאישור תובענה ייצוגית בפנקס

על פי סעיף 6(א) לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006, הריני מתכבדת להמציא לך עותק בקשה לאישור תובענה ייצוגית - ת"צ 4274-01-08 וייס נ' בנק המזרחי, שהוגשה היום, 29.1.08, לבית המשפט המחוזי מרכז, לשם רישומה בפנקס התובענות הייצוגיות.

כבוד רב
נילי פוריש, יועץ
אלרואי - מנור - אנגלרד
עורכי דין

בית המשפט המחוזי מרכז

29 ינואר 2008

ת"צ 4274-01-08 וייס נ' בנק המזרחי
המאוחד בעמ

אישור פתיחת תיק

مصادقة على تسجيل قضية

ניתן אישור כי ביום (מصادק بهذا بأنه في يوم) 29 ינואר 2008 בשעה (الساعة) 13:16 נפתח בבית משפט זה (سجلت في المحكمة قضية تحمل الرقم) ת"צ 4274-01-08 וייס נ' בנק המזרחי המאוחד בעמ.

יש להמציא את כתב הטענות הפותח לבעלי הדין שכנגד, בתוך 15 ימים, בדואר רשום עם אישור מסירה, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת.

عليك تسليم لائحة الادعاء للطرف الآخر خمسة عشر يوما بالبريد المسجل مع وصل تبليغ إلا إذا أمرت المحكمة غير ذلك.

4274-01-08

ת.א.
בש"א

בבית המשפט מחוזי מרכז
בפתח תקווה

דניאל וייס ת.ז. 022683775

מרחוב הרב נריה 4 פתח תקווה

ע"י ב"ב ענה"ד י. אלרואי ו/או א. מנור
ו/או מ. וייס ו/או מ. רוזנפלד - מנור ו/או
בא. אנגלרד ו/או א. מורוז ו/או נ.
רוזנפלד ו/או ז. מזוריק ו/או נ. פוריש
מרח' אבא הלל 15, רמת גן 52522 טל:
03-7525676 פקס: 03-7525676

בית המשפט המחוזי מרכז
29-01-2008
התקבל 12

המבקש:

- נגד -

בנק המזרחי המאוחד בע"מ, ת.צ.
520000522
משד' רוטשילד 13, תל-אביב-יפו

המשיב:

בקשה לאישור תובענה ייצוגית

המבקש מתכבד להגיש לכית המשפט הנכבד, בד בבד עם הגשת התביעה העיקרית כתיק (להלן: "התביעה"), בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "חוק התובענות הייצוגיות").

ואלה בימוקי הבקשה:

א' - הצדדים והעובדות הצריכות לעניין

1. התובע, אזרח ותושב ישראל, הוא לקוח של המשיב והחזיק אצל המשיב, בין השאר, פיקדונות קצרי מועד.
2. המשיב, בנק המזרחי המאוחד בע"מ (להלן: "הבנק") הוא תאגיד בנקאי נמשמעותו כחוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א - 1981.
3. המבקש טוען שהבנק נהג כלפיו וכלפי לקוחות רבים אחרים בדרך שאינה הוגנת, בהטעיה ושלא כדיו. כמפורט בתצהיר, המצורף לבקשה זו (להלן: "התצהיר"), נהג הבנק להפחית את שיעורי הריבית ששילם למבקש על פקדונות קצרי מועד מתחדשים שלו (להלן: "פק"מ") על סמך צפי בלתי מחייב בלבד באשר לשיעור השינוי של ריבית בנק ישראל; לעומת זאת, כאשר צפי דומה חזה עלייה בשיעור הריבית על פק"מ לא העלה הבנק את שיעור הריבית, והמתין עד להכרזת בנק ישראל או להעלאה האפקטיבית של הריבית.

- התוצאה הייתה שבחירתו השרירותית של הבנק בתחומי הריבית הנוחים לו, כמתואר, גרמה למבקש (ולרבים כמומו) חסרון כיס ניכר.
4. כפי שעולה מהעובדות המפורטות בתצהיר, המבקש מנהל מזה שנים חשבון בסניף בת-ים (מספר 425) של הבנק, מספר 447912 (בין היתר) (להלן: "החשבון"). במסגרת ניהול החשבון חתם המבקש על טפסים שונים, כמקובל בבנק, לרבות טופס תנאים כלליים לניהול חשבון (להלן: "התנאים הכלליים"), המסדיר גם את שיעורי הריבית להם זכאי המבקש.
5. המבקש החזיק בבנק בשני פקדונות מסוג פק"מ, אשר במשך מרבית תקופת ניהולם נוהלו כפק"מ שבועיים. הפקדון הראשון נפתח ביום 25.6.01 ונוהל עד ליום 10.3.05 (להלן: "הפק"מ הראשון") והפקדון השני נפתח ביום 6.7.01 ונוהל עד ליום 28.11.03 (להלן: "הפק"מ השני").
6. הפק"מ השבועי הוא פקדון שבועי, נושא ריבית, המתחדש אוטומטית מדי שבוע, עד לקבלת הוראה אחרת מאת הלקוח. התנאים הכלליים קובעים, כי זהו פקדון שקלי נושא ריבית לא צמודה, אשר מצטברת אל הקרן מדי שבוע (להלן: "הריבית השבועית").
7. לאחר שהמבקש הפסיק את השקעותיו אלה בבנק ולא חידש עוד את הפק"מ גילה, לתדהמתו, כי הבנק נהג בפק"מ יהס בלתי הוגן באשר לריבית ששילם עליהם מדי שבוע בעת פדיונם, וזאת ללא בסיס ושלא כדין.
- במהלך התקופה שבה החזיק בפק"מ, הבחין המבקש מספר פעמים, כי שיעורי הריבית השבועית ששילם לו הבנק היו נמוכים במיוחד, אך הוא לא ידע את הסיבה לכך. המבקש, אשר נתן בבנק אמון מלא, לא חשד במאומה, והתקשר טלפונית אל הבנק כדי לברר את פשר הריבית הנמוכה. לאחר פניות אלה קרה שהבנק התרצה והעלה את שיעורי הריבית, פעמים באורח רטרואקטיבי (לאחר תידוש הפק"מ). אך כל עוד התנהלו חשבונות הפק"מ שלו, לא ידע המבקש את פשר מעשיו של הבנק.
8. הקריטריון, אשר על פיו היה הבנק אמור להעלות או להוריד את הריבית על הפק"מ, הוא שיעורי "ריבית הפריים", המשתנים בהתאם לשינויים בריבית בנק ישראל (להלן: "ריבית בנק ישראל"). מדי חודש מפרסמים כלכלנים ואנליסטים צפי של עלייה או ירידה אפשריות בריבית בנק ישראל וכיום השני האחרון בחודש מפרסם בנק ישראל את "ריבית בנק ישראל" לחודש הבא, היינו את העלייה או הירידה בפועל. לא פעם אין התאמה בין שני אלה וה"צפי" אינו מתגשם.
9. הבנק נהג בשיעורי תריבית השבועית, ששילם למבקש על הפק"מ, בשרירות לב: כאשר ה"צפי" חזה ירידה בשיעור ריבית בנק ישראל הפחית הבנק את הריבית ששילם על סמך צפי זה גם אם לאחר מכן שיעורי הפריים לא ירדו למעשה. כרוב המקרים ה"צפי" לירידת שיעורי הריבית לא התממש, או לא התממש במלואו. לעומת זאת, כאשר ה"צפי" חזה עלייה בשיעור ריבית בנק ישראל – העלה הבנק את שיעור הריבית ששילם למבקש רק לאחר שבנק ישראל העלה את הריבית בפועל, מבלי להתחשב ב"צפי".

10. בפעלו בדרך זו נהג הבנק באופן בלתי הוגן, בחוסר תום לב ובדרך בלתי מקובלת, שכן הפחית את שיעור הריבית ששילם למבקש על סמך צפי בלתי מהיב בלבד, אך העלה את הריבית מבלי להתחשב בצפי לעליית שיעור "ריבית בנק ישראל".
11. בכל מקרה, עצם הפחתת הריבית על סמך "צפי" העלול שלא להתגשם, נעדרת בסיס, פוגעת בחובת הנאמנת וגורמת ללקוח נזק שלא כדיון. די בכך כדי לבסס עילות המעוגנות בהפרת חובותיו של הבנק על פי דיני הבנקאות, וכן עילות נוספות שנפרט בהמשך הדברים.

ב' - עילות התביעה

12. התביעה מוגשת על פי סעיף 3 לתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, הקובע שניתן להגיש תביעה ייצוגית נגד תאגיד בנקאי בעניין שבינו לבין לקוחו. בידי המבקש מספר עילות תביעה נגד הבנק, ודי בכל אחת מהן כדי לחייב את הבנק בפיצוי או בהשבת הכספים, שבהם חייב את חשבונות הפק"מ השבועי של לקוחותיו. ואלה העילות שעליהן מסתמך המבקש:
13. הבנק פעל כלפי לקוחותיו שלא בהוגנות, שלא בדרך מקובלת ובהעדר תום לב, כאשר הרוויח כספים מלקוחותיו, תוך שהוא מתמרן בשיעורי הריבית כראות עיניו ועל פי נוחותו, כמפורט לעיל ובתצהיר.
- 13.1. הבנק נהג בניגוד לדרישות חוק עשיית עושר ולא במשפט, התשל"ט-1979, בכך שהפיק רווחים והתעשר שלא כדין על חשבון לקוחותיו, תוך שהוא נוהג בשיעורי הריבית כראות עיניו. כיוון שהבנק זכה שלא כדין בטובת הנאה על חשבון לקוחותיו – ועליו להשיב את הזכיה.
- 13.2. המונח "ריבית" בהקשרו זה משמעו, בלשון המקובלת, הריבית הנהוגה במשק, קרי, ריבית בנק ישראל, וכך גם פירשה זאת פסיקת בתי המשפט. הבנק התעלם משיעור הריבית האמיתי במשק והפחית את הריבית השבועית כראות עיניו גם כשלא חלה ירידה בשיעור ריבית בנק ישראל, וכן לא העלה את שיעור הריבית השבועית מייד לאחר שחלה עלייה בשיעור ריבית בנק ישראל. בכך הטעה את לקוחותיו והוא חייב לפצותם ולהשיב להם את אשר נטל מהם.
- הנחתם הסבירה של הלקוחות היא, כי הריבית המשתנה שזוהם מקבלים על פקדונותיהם – משתנה על פי שינויי הריבית שקובע בנק ישראל, וריבית בנק ישראל היא הקריטריון המקובל והידוע במשק.
- בגסיבות אלה, הטעה הבנק את לקוחותיו הן בשלב הטרם חוזי והן במהלך חיי החוזה:
- בשלב הטרם חוזי: ההתקשרות עם הבנק בהסכם להפקדת פקדון, כדוגמת הפק"מ השבועי, היא תוצאה של הטעיה. הבנק לא גילה ללקוחותיו, ובכלל זאת למבקש, כי שינוי שיעור הריבית המשתלמת על פקדונות כדוגמת הפק"מ השבועי, נעשה על פי קריטריונים שרירותיים, או ללא קריטריונים, באופן שגרם נזק למבקש ולשכמותו. הבנק היה חייב לגלות, ולא גילה, כי החיל מבזנים שונים שעה שריבית בנק ישראל הועלתה לעומת אלה שהחיל שעה שריבית זו הופחתה.

תמיד פעל הדבר לדעת הלקוח, ואין כל ספק שמדובר במידע מהותי וחיוני להחלטה האם להפקיד פקדונות בבנק. המבקש ישען, כי בעת הפקדת הפק"מ הטעה אותו הבנק ולא גילה לו עובדות, אשר על-פי הדין והנהגה ובנסיבות העניין היה על הבנק לגלותן. אילו היה המבקש יודע את העובדות לאשרון יכול היה להשוות את התנאים האמיתיים עם התנאים הנוהגים בבנקים אחרים, ובכלל לכלכל את ענייניו אחרת.

במהלך חיי החוזה: בכל פעם שהבנק הפחית את הריבית ששילם על הפק"מ על פי צפי ולא על פי קביעות בנק ישראל, היה עליו להודיע זאת ללקוח כדי לתת בידי הודמנות להתליט כיצד ינהג.

13.3. הבנק הפר את החובה החקוקה המוטלת עליו, מכוח סעיף 3 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א - 1981 (להלן: "חוק הבנקאות"), שלא לעשות, "במעשה או במחדל, בכתב או בעל-פה או בכל דרך אחרת - דבר העלול להטעות לקוח בכל ענין מהותי למתן שירות ללקוח". סעיף 3(3) לחוק הבנקאות קובע כי עניין מהותי הוא, בין היתר, "התשואה והתועלת שניתן להפיק מהשירות". הבנק גם הפר את חובת האמון המוטלת עליו כלפי המבקש, כפי שנקבעה בפסיקת בתי המשפט, על בסיס מערכת היחסים בין בנק ללקוחו. כפי שנקבע זו איננה מערכת יחסים שוויונית, אלא מערכת יחסים שבה כוחו של הבנק עדיף לאין שיעור על כוחו של הלקוח וקיימים בה פערי מידע, אשר נותנים בידי הבנק יתרונות רבי עוצמה. כיוון שסעיף זה נועד להגן על הלקוח יש בו כדי לשמש בסיס להגשת תביעה כשל הפרת חובה חקוקה.

13.4. המבקש הפקיד את הפק"מ השבועיים בבנק עקב טעות יסודית וניתן להניח שאלמלא הטעות לא היה עושה כן, והבנק ידע או היה עליו לדעת זאת.

13.5. הבנק הפר את הסכם התנאים הכלליים הכולל, בין היתר, הגראות בעניין שיעור הריבית המשתלמת על פקדונות. מה שנאמר בהסכם התנאים הכלליים, באשר לפקדונות שקליים בריבית לא צמודה, הוא כי "הפקדון ישא ריבית קבועה בהתאם לשיעור שייקבע כמועד ההצטרפות כמפורט בחוזרי הבנק" (סעיף 10.2 להסכם התנאים הכלליים). מילים מעורפלות אלה אינן מתירות לבנק לשנות את שיעורי הריבית כראות עיניו ולנהוג בדרך בלתי הוגנת בעליל.

13.6. אם יזכרע, כי על פי הסכם התנאים הכלליים, היה הבנק רשאי לשנות את שיעור הריבית כראות עיניו (ככל שהדברים נשמעים בלתי סבירים), הרי שסעיף 10 להסכם התנאים הכלליים הוא "תנאי בחוזה אחיד שיש בו - כשנים לב למכלול [תנאים] ולנסיבות אחרות - משום [קיפוחם] או משום יתרון בלתי הוגן של הנתבע, העלול להביא לידי [קיפוחם]", כאמור בסעיף 3 לחוק החוזים האחידים תשמ"ג - 1982 (להלן: "חוק החוזים האחידים"). תנאי אשר זה פירושו מקים את "תזקת הקיפוח" כאמור בסעיף 4 (4) לחוק החוזים האחידים, ומשכך דינו להתבטל, או להשתנות, כאמור בסעיף 19 לחוק החוזים האחידים.

13.7. הבנק הפר, במעשיו ובמחלליו המתוארים לעיל, את חובותיו לקיים את הסכם התנאים הכלליים בתום לב ובדרך מקובלת, כמחייב מהוראת סעיף 39 לחוק החוזים (תלק כללי) התשל"ג – 1973. מעשיו של הבנק בשינוי השרירותי של שערי הריבית הם פעולות גזירות תום לב ובלתי סבירות בעליל.

13.8. העילות שלעיל נטענות לחלופין ולמען הזהירות.

ג' – קיומם של התנאים לאישור התובענה כייצוגית

ג'(1) – סעיף 3(א) לחוק – התביעה נמגית על סוגי העניינים שניתן להגיש בהם תובענה

ייצוגית

14. כמפורט לעיל, התביעה נמגית עם סוגי העניינים שניתן להגיש בהם תובענה ייצוגית, כאמור בסעיף 3 לתוספת השניה לחוק התובענות הייצוגיות.

15. כפי שעולה מהעובדות, המפורטות בתצהיר על נספחיו, נהג הבנק בדרך גלתי הוגנת ובהעדר תום לב כלפי המבקש, הן בשלב הטרם הזוי והן במהלך חיי החוזה, תוך שהוא מתמרן בשיעורי הריבית בראות עיניו ועל פי בוחורו.

16. בת"א (תל-אביב-יפו) 2033/00 דוד שגיב נ' בנק לאומי בע"מ, (טרם פורסם), קבע בית המשפט לאמור:

"אין ספק כי ענייני ריבית ושיעורה הינם "עניין מהותי למתן שירות ללקוח" ועל כן לגביהם נאסר על הבנק להציג, או להמנע מלהציג, בכל דרך שהיא 'דבר' העלול להטעות את הלקוח".

העתק פסק הדין מצורף לנזחנות בית המשפט הנכבד.

17. כן יפים לענייננו דבריה של כב' השופטת ד"ר ד' מלפל בבש"א (תל-אביב-יפו) 15000/01 רון ילניק ג' בנק לאומי, תק-מח 2003(2), 9758, בעמ' 9761 (להלן: "עניין ילניק") בשינויים המחוייבים לענייננו:

"גילוי שיעור הריבית על-ידי הבנק ללווה - נחוץ. הוא מאפשר ללקוח לקבל החלטה מושכלת בדבר סוג הלוואה [סוג הפקדון בענייננו – י.א.]. ניתנת לו הזדמנות להשוות בין הלוואות שונות שניתנות על ידי הבנק אליו הוא פונה, וכן הוא מקנה לו אפשרות להשוות בין הלוואות שניתנות על-ידי בנקים שונים. (ר' בשינויים המחוייבים מ' מורחי, "חובת גילוי שיעור הריבית לצרכן בעידן כרטיסי אשראי", עלי משפט א (תש"ס), 82 (79), יתירה מכך, גילוי שיעור הריבית על ידי הבנק אינו בגדר נטל כבד המוטל על הבנק, שעלותו גוברת על תועלתו.

דיגי הבנקאות, הנובעים מהחקיקה ומהפסיקה, מכירים בחשיבותה של חובת הגילוי הכללית שחלה על בנק כלפי לקוחותיו.

הלכה היא שבנק חב בגילוי כלפי לקוחותיו כנגזרת של חובת הנאמנות של הראשון לאחרונים."

ג'2) - סעיף 8(א) לחוק

18. כפי שיפורט להלן, בענייננו מתקיימים התנאים הנדרשים לאישור התובענה כייצוגית, הקבועים בסעיף 8(א) לחוק התובענות הייצוגיות.

ג'3) - סעיף 8(א)1) - התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל

חברי הקבוצה ויש אפשרות סבירה שהו יוכרעו לטובת הקבוצה

העובדות המהותיות המפורטות בתצהיר והעומדות בבסיס התביעה נשוא בקשה זו, משותפות לכלל לקוחות הכנק שהיו, או עודם, בעלי פק"מ. אשר על כן, הקבוצה, אשר בשמה מוגשת התובענה הייצוגית, היא כל הלקוחות, אשר החזיקו בפקדון או בפקדונות מתחדשים בחוך התקופה של עד שבע השנים שקדמו למועד הגשתה של תובענה זו (להלן: "הקבוצה").

19. הבקשה מעלה שאלות משפטיות עקרוניות ומתייחסות לתשתית עובדתית משותפת לכלל חברי הקבוצה.

20. המדובר במאות אלפי מפקידים, העושים שימוש בפק"מ, אשר לא זכו בריביות המגיעות להם על פקדונות אלה. עניינם של יחידי קבוצה גדולה זו זהה לענייניו של המבקש.

21. לאור הנתונים העולים מהתצהיר ולאור עילות התביעה המפורטות לעיל, הן התיבט העובדתי והן התיבט המשפטי משותפים לכלל הלקוחות, אשר: (א) החזיקו בפקדון או בפקדונות מתחדשים כמשך תקופה של עד שבע שנים שקדמו למועד הגשתו של כתב התביעה; (ב) הכנק הפר את החובות המוטלות עליו כלפי כל אחד מהם וגרם להם נזק.

ג'4) - סעיף 8(א)2) לחוק - תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקות בניסיונות

העניין

22. ברע"א 4556/94, רמי טצת ואח' נ' אברהם זילברשיץ ו-8 אח', פ"ד מט(5), 774, בעמ' 784-785 עמד כב' הוגיא א' בריק, על השיקולים המרכזיים ביסוד התובענה הייצוגית:

"ביסוד התובענה הייצוגית, מונחים שני שיקולים מרכזיים: האחד, הגנה על אינטרס הפרט באמצעות מתן תרופה ליחיד שנפגע. אותו יחיד, ברוב המקרים, אינו טורח להגיש תביעה.

לעתים בא הדבר בשל כך שהנזק שנגרם לאותו יחיד הוא קטן יחסית. עם זאת, הנזק לקבוצה הוא גדול, כך שרק ריכוז תביעות יחידים לתביעה אחת, היא התובענה הייצוגית, הופך את תביעתם לכדאית."

23. לעניין תובענה ייצוגית בדיני הבנקאות קבע בית המשפט בעניין ילניק, כדלקמן (בעמ' 9760):

"לתובענה הייצוגית בדיני הבנקאות מספר מטרות מרכזיות: היא נועדה לאפשר ללקוח בנק, שנוזק קטן, לתבוע בשם כל הנפגעים שהסכום המצרפי של תביעתם גבוה. היא אמורה להגן על אינטרס של לקוח בנק שאינו טורח להגיש תביעה.

היא מבקשת להגביר את אכיפת הוראות דיני הבנקאות, ואת הנרתעה מהפרתם. היא מנסה למנוע שימוש לרעה בכוח החזון בידי הבנק על גבו

של "לקוח קטן". היא מבקשת למנוע ריבוי תביעות של לקוחות בנקים, ולחסוך בעלויות המדיניות.

לבסוף, היא נועדה להביא לאחידות בהחלטת בית-המשפט לגבי עניינם של לקוחות הבנק."

24. הסוגיות שתתעוררנה במהלך הדיון בתביעה תהיינה, כאמור לעיל, והות לכלל חברי הקבוצה ועל כן התביעה הייצוגית היא הדרך המוצדקת וההוגנת להכריע במחלוקת שתתעוררנה.

25. סכום הנזק של המבקש כמפורט המצורף הוא כ- 2,424 ש. סכום זה אינו מצדיק כניסה להליך משפטי פרטי ארוך ויקר נגד הבנק, מנגד, הסכום המצרפי של התביעה מוערך בכ- 236,919,057 ש"ת, כמפורט בתצהיר.

26. יתרה מזאת, העלות הגבוהה של ניהול תובענה כזו כנגד הבנק, מהווה, לגבי חברי הקבוצה, גורם מרתיע מפני היוקקות לערכאות משפטיות, בעיקר כשהמדובר באחד הבנקים הגדולים במדינה.

27. הכרה בתביעה כתובענה ייצוגית תייתר את הצורך בהגשת תובענות נפרדות ע"י כל אחד מחברי הקבוצה ובכך יחסכו חברי הקבוצה מרחה והוצאות בסכומים ניכרים, ימנע עומס מבתי המשפט, הבנק יחסוך את הצורך להחדיין בנפרד עם מאות אלפי תובעים ומנע בזבוז משאבים בשל ניהול מאות אלפי תביעות והות באותו עניין.

28. התובענה הייצוגית תאפשר הכרעה אחידה וחד משמעית בעוד שניהול הליכים נפרדים בבתי משפט בכל רחבי הארץ ובפני מותבים שונים עלול לגרום לתוצאות משפטיות בלתי אחידות, באופן העלול לפגום במראית פני הצדק.

29. למותר לציין, כי רבים מלקוחות הבנק אינם מודעים כלל להטעיה ולהתנהלותו חסרת תום הלב של הבנק ואין בידיהם כלים ומידע, שיעמדו להם כדי לזהות הטעיה זו, או אמצעים כדי לנהל תביעה כזו כנגד הבנק.

30. ניהול תביעה זו כתובענה ייצוגית הוא הדרך שתאפשר לכל חברי הקבוצה להביא את עניינם בשערי בית המשפט תוך הבטחת ייצוג משפטי מקצועי, עלויות נמוכות ובידור יעיל ומהיר של ההליך המשפטי. אין כל ספק שקיים ציבור לקוחות גדול בעל אינטרס משותף ומאוחד להעמיד למבחן משפטי את התנהלותו של הבנק בנושא הנדון כאן.

ג' (5) – סעיף 8(א)(3) ו-8(א)(4) – עיניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל בדרך חולמת ובתום

לב

31. כפי שעולה מהתצהיר, המבקש הוא בעל תואר ראשון בראיית השבון ותואר שני במנהל עסקים.

32. בהכנת בקשה זו ובכתב התביעה השקיעו המבקש ובאי כוחו מאות רבות של שעות עבודה באיסוף הנתונים הרלוונטיים, בבדיקה מעמיקה של החומר ובניתוח המצב העובדתי והמשפטי.

33. המבקש, אשר נפגע אישית מהתנהגות הבנק, ייצג נאמנה את כלל חברי הקבוצה. מהות נזקיו של המבקש משקפת נאמנה, בשינויים הנובעים מהבדלים בין הלקוחות בסכומי הפקדונות, את הנזקים שנגרמו לכלל חברי הקבוצה. אין כל ניגוד עניינים בין המבקש לבין שאר חברי הקבוצה. כן, אם כן, שהמבקש ייצג נאמנה ובתום לב את חברי הקבוצה, שנפגעו מהתנהלות הבנק.

34. אשר על כן מתבקש בית המשפט הנכבד לאשר את הגשת התביעה המצורפת כתובענה ייצוגית בהתאם להוראות חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו - 2006.

35. כן יתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את הבנק לשלם למבקש את הוצאות משפט זה, וכן שכר מיוחד, ושכ"ט עו"ד לב"כ המבקש, בצירוף מע"מ כדין, הכל בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק החל במועד התיוכ ועד לחשלום בפועל. זאת, בהתחשב בהיקף העבודה שהמבקש ובאי כוחו השקיעו בתביעה המצורפת ובבקשה לאשרה כתובענה ייצוגית, במלאכת ניהול המשפט הצפוי ובשים לב לתועלת שתצמח לחברי הקבוצה ולציבור.

יורם אלרואי, עו"ד
ב"כ המבקש

דניאל וייס ת.ת. 022683775

בעניין:

מרחוב הרב נריה 4 פתח תקווה

ע"י ב"כ עוה"ד י. אלרואי ואו א. מגור ואו מ.
וייס ואו מ. רוזנפלד - מגור ואו א. אנגלרד ואו
א. מורוז ואו ג. רוזנפלד ואו ז. מזריק ואו נ.
פודיש מרח' אבא הלל 15, רמת גן 52522 טל:
03-7525676 פקס: 03-7525677

התובע:

- נגד -

בנק המזרחי המאוחד בע"מ, ח.צ. 520000522
משד' רוטשילד 13, תל-אביב-יפו

הנתבע:

מהות התביעה: כספית, ייצוגית.

סכום התביעה האישית (הערכה): 2,424 ₪

סכום התביעה הייצוגית (הערכה): לפחות 236,919,057 ₪

כתב תביעה

(ייצוגית)

א' - זהות הצדדים

1. התובע, אזרח ותושב ישראל, הוא לקוח של הנתבע והחזיק אצל הנתבע, בין השאר, פיקדונות קצרי מועד.
2. הנתבע, בנק המזרחי המאוחד בע"מ (להלן: "הבנק") הוא האגיד בנקאי כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א - 1981.

ב' - נושא התביעה

3. התובע טוען שהנתבע נהג כלפיו וכלפי לקוחות רבים אחרים בדרך שאינה הוגנת, בהטעיה ושלא כדין. הבנק נהג להפתית את שיעורי הריבית ששילם לתובע על פיקדונות קצרי מועד מתחדשים (להלן: "פק"מ") על סמך צפי בלתי מחייב בלבד באשר לשיעור ההפחתה של ריבית בנק ישראל, ולעומת זאת כאשר צפי דומה תזה עלייה בשיעורה של הריבית על פק"מ לא העלתה הבנק את שיעור הריבית.

4. בית המשפט הנכבד יתבקש להכיר בתובענה זו כתובענה ייצוגית, כמפורט בבקשה המוגשת במקביל להגשת תובענה זו, ולחייב את הנתבע לפצות את התובע וכן את חברי הקבוצה על הנזקים שנגרמו להם, הכל כמפורט להלן.

ג' - העובדות הצריכות לעניין

5. התובע מגדל מזה שנים חשבון בסניף בת-ים (מספר 425) של הבנק, מספר 447912 (בין היתר) (להלן: "החשבון").
6. במסגרת ניהול החשבון חתם התובע על טפסים שונים, כמקובל בבנק, לרבות טופס הנאים כלליים לניהול חשבון (להלן: "התנאים הכלליים"), המסדיר, בין היתר, את שיעורי הריבית להם זכאי התובע. דוגמא לטופס התנאים הכלליים לניהול חשבון מצורפת **כנספת א'**.
7. התובע החזיק בבנק בשני פיקדונות מסוג פק"מ, השכונות אלה נוהלו, במשך מרבית התקופה הנדונה כאן, כ"פק"מ שבועיים". הפקדון הראשון נפתח ביום 25.6.01 ונוהל עד ליום 10.3.05 (להלן: "הפק"מ הראשון") והפקדון השני נפתח ביום 6.7.01 ונוהל עד ליום 28.11.03 (להלן: "הפק"מ השני").
8. הפק"מ השבועי הוא פקדון שבועי, נושא ריבית, המתחדש מדי שבוע באופן אוטומטי, עד לקבלת הנראה אהרת מאת הלקוח. התנאים הכלליים קובעים, כי זהו פקדון שקלי נושא ריבית לא צמודה, אשר מצטברת אל הקרן מדי שבוע (להלן: "הריבית השבועית").
9. לאחר שהתובע הפסיק את השקעותיו אלה בבנק ולא חידש עוד את הפק"מ גילה, לתדהמתו, כי הבנק נהג בפק"מ יחס בלתי הוגן באשר לריבית ששילם עליהם מדי שבוע בעת פדיונם, וזאת ללא בסיס ושלא כדין. במהלך התקופה שבה החזיק בפק"מ, הבחין התובע מספר פעמים, כי שיעורי הריבית והשבועית ששילם לו הבנק היו נמוכים במיוחד, אך הוא לא ידע את הסיבה לכך. התובע, אשר נתן בבנק אמון מלא, לא חשד בדבר, והתקשר טלפונית אל הבנק כדי לברר את פשר הריבית הנמוכה. בעקבות פניות של התובע העלה הבנק את שיעורי הריבית, פעמים באורח רטרואקטיבי (לאחר חידוש הפק"מ). במשמעותה של עובדה זו נזון בהמשך. אך כל עוד התנהלו חשבונות הפק"מ, לא ידע התובע כי הבנק נהג בשרירות מכוונת כדי להעלות את רווחיו, וחשב שהמדובר בטעות בלבד. איש מפקידי הבנק לא הסביר לתובע את הסיבה האמיתית לפערי הריבית.

ד' - הפחתת שיעורי הריבית

10. הקריטריון, אשר על פיו היה הבנק אמור להעלות או להוריד את הריבית על הפק"מ, הוא שיעורי "ריבית הפריים", המשחנה בהתאם לשינויים בריבית בנק ישראל (להלן: "ריבית בנק ישראל"). מדי הודש מפרסמים כלכלנים ואנליסטים צפי של עלייה או ירידה אפשריות בריבית בנק ישראל וביום השני האחרון בחודש מפרסם בנק ישראל את "ריבית בנק ישראל" לזודש הבא, היינו את העלייה או הירידה בפועל. לא פעם אין התאמה בין שני אלה וה"צפי" אינו מתגשם.
11. הבנק נהג בשיעורי הריבית השבועית, ששילם לתובע על הפק"מ, בשרירות לב: כאשר ה"צפי" חזה ירידה בשיעור ריבית בנק ישראל הפחית הבנק את הריבית ששילם על סמך צפי זה גם אם שיעורי הריבית של בנק ישראל לא ירדו למעשה. ברוב המקרים ה"צפי" לירידת שיעורי הריבית לא התממש. לעומת זאת, כאשר ה"צפי" חזה עלייה

בשיעור ריבית בנק ישראל העלה הבנק את שיעור הריבית ששולם לחובע לאחזר שבנק ישראל העלה את הריבית בפועל, מבלי להתחשב ב"צפי" המוקדם.

12. בפעלו בדרך זו הפר הבנק את חובת ההגינות ונהג בחוסר תום לב ובדרך בלתי מקובלת, שכן הפוזית את שיעור הריבית ששולם לחובע על סמך צפי בלתי מחייב בלבד, אך העלה את הריבית מבלי להתחשב בצפי לעליית שיעור "ריבית בנק ישראל".

13. בכל מקרה עצם הפחתת הריבית על סמך "צפי", העלול שלא להתגשם, בעדרת כסיס, פוגעת בחובת הנאמנות וגורמת ללקוח נזק שלא כדין. די בכך כדי לכסס עילות המעוגנות בהפרת חובותיו של הבנק על פי דיני הבנקאות ועל-פי פסיקה עניפה בסוגיה זו, וכן על-פי עילות נוספות שנפרט בהמשך הדברים.

14. הבנק נהג על פי המתואר לעיל לאורך כל תקופת ניהול הפק"מ. מחמת ריבוי פעולותיו של הבנק (שבוצעו מדי שבוע כמשך כארבע שנים בפק"מ הראשון ובמשך כשנתיים בפק"מ השני), נדגים את האמור במספר דוגמאות בלבד. לגוחות בית המשפט הנכבד מצורפים למכלה דברי הסבר.

15. דוגמאות להפחתת שיעור ריבית הבנק על אף שלא חלה הפחתת שיעור ריבית בנק ישראל

מס' דוגמה	מועד הפחתת ריבית הבנק	שיעור הפחתת ריבית הבנק	מועד הודעת בנק ישראל על שינוי ריבית בנק ישראל	מועד הפחתת ריבית בנק ישראל בפועל	אזינו הפחתת ריבית בנק ישראל בפועל
1	16.8.02	0.1%	26.8.02	-	0%
2	17.1.03	0.05%	27.1.03	-	0%
3	5.5.04	0.1%	24.5.04	-	0%
4	3.6.04	0.38%	28.6.04	-	0%
5	20.2.05	0.09%	21.2.05	-	0%

15.1. הסבר לדוגמא מס' 1: ביום 16.8.02, מועד חידוש הפק"מ השני, הפחית הבנק את הריבית המשתלמת עליו בשיעור של 0.1%, למרות שריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי. במקרה האמור, פורסמה כתבה, שעל פיה צפויה הפחתה קלה של ריבית בנק ישראל, וכתבה אחרת, שעל פיה לא קיים צפי להפחתה בשיעור הריבית. הבנק הותיר את הריבית הנמוכה החדשה על כנה מאותו מועד אף על פי שכאמור לא חלה כל ירידה בריבית בנק ישראל. הבנק אף הפחית את שיעור הריבית בשנית, ביום 20.9.02, על אף שגם אז לא חל כל שינוי בשיעור הריבית במשך (וזאת, למשך מספר ימים שלאחריהם החזיר את הריבית לשיעורה המופחת שלפני יום 16.8.02).

העתקים מדפי החשבון ומדפי העיתונות הרלוונטיים ומהודעת בנק ישראל על השארת הריבית לחדש ספטמבר 2002 ללא שינוי מצ"ב כנספת ב'.

- 15.2. הסבר לדוגמא מס' 2: ביום 17.1.03, מועד חידוש הפק"מ השני, הפחית הבנק את הריבית בשיעור של 0.05%, למרות שריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי. במועדים שקדמו למועד זה, פורסמו תחזיות שצפו הפחתה של ריבית בנק ישראל בסוף חודש ינואר 2003 ותחזית אחת לפיה לא צפויה הפחתה של הריבית. הגנה כי כן, הבנק הפחית את הריבית שבועיים לפני המועד שבו היה "צפוי" שבנק ישראל יפחית למעשה את הריבית. למרות שבסופו של דבר הפחתה זו לא באה לעולם, לא השיב הבנק את הריבית ששלל מהתובע ואף לא החזיר את הריבית לשיעורה הקודם, והמשיך לשלם את הריבית המופחתת.
- העתקים מדפי החשבון ומדפי העיתונות הרלוונטיים ומהודעת בנק ישראל על השארת הריבית לחודש פברואר 2003 ללא שינוי מצ"ב כנספת ג'.
- 15.3. הסבר לדוגמא מס' 3: ביום 5.5.04, מועד חידוש הפק"מ הראשון, הפחית הבנק את הריבית בשיעור של 0.1%, למרות שריבית בנק ישראל לחודש יוני 2004 נותרה ללא שינוי. על אף שההפחתה לא בוצעה בפועל, לא השיב הבנק את הריבית ששלל מהתובע ואף לא החזיר את הריבית לשיעורה הקודם, והמשיך לשלם את הריבית המופחתת.
- העתקים מדפי החשבון הרלוונטיים ומהודעת בנק ישראל על השארת הריבית לחודש יוני 2004 ללא שינוי מצ"ב כנספת ד'.
- 15.4. הסבר לדוגמא מס' 4: ביום 3.6.04, הוא מועד חידוש הפק"מ הראשון, הפחית הבנק את הריבית בשיעור של 0.38%, למרות שריבית בנק ישראל לחודש יולי 2004 נותרה ללא שינוי. על אף שלמעשה לא בוצעה הפחתה בשיעור ריבית בנק ישראל בפועל, לא החזיר הבנק את הריבית לשיעורה הקודם.
- העתקים מדפי החשבון הרלוונטיים ומהודעת בנק ישראל על השארת הריבית לחודש יולי 2004 ללא שינוי מצ"ב כנספת ה'.
- דוגמאות 3 ו-4 דלעיל מצביעות על חומרת התופעה: הבנק הוריד את הריבית כחודש לפני ההודעה הרשמית של בנק ישראל על שיעור הריבית שנקבע לחודש שלאחר מכן.
- כן מצביעות דוגמאות 3 ו-4 על כך, שבתוך תקופת זמן של כחודש ימים הפחית הבנק את הריבית ששילם על הפק"מ הראשון בשיעור של כמעט חצי אחוז וזאת מבלי שתלה ירידה אמיתית כל שהיא בשיעור ריבית בנק ישראל.
- 15.5. הסבר לדוגמא מס' 5: במועדים שקדמו ליום 20.2.05 פורסמו תחזיות שצפו הפחתה של ריבית בנק ישראל. ביום 20.2.05, מועד חידוש הפק"מ הראשון, הפחית הבנק את הריבית ששילם בשיעור של 0.09%. על פי ההודעה שפירסם בנק ישראל ביום 21.2.03 נותרה ריבית בנק ישראל ללא שינוי. למרות זאת לא תיקן הבנק את גובה הריבית שבה זיכה את התובע, המשיך לשלם לו את הריבית המבוססת על הצפי שלא התממש ומובן שלא החזיר לו את הפרש הריבית.
- העתקים מדפי החשבון הרלוונטיים, מדפי עיתונות המודיעים על צפי להפחתה ומהודעת בנק ישראל על השארת הריבית לחודש מרס 2005 ללא שינוי מצ"ב כנספת ו'.

16. הפחתת שיעור ריבית הבנק לפני ההפחתה בפועל בשיעור ריבית בנק ישראל

במקרים אחרים אכן הפחית בנק ישראל את הריבית, אך ההפחתה נכנסה לתוקפה ימים מספר לאחר חידוש הפק"מ. למרות זאת הפחית הבנק את הריבית בטרם נכנסה הריבית המופחתת לתקפה. פעמים פרסם בנק ישראל את כוונתו להפחית את הריבית לפני שהבנק הפחית אותה ופעמים פירסם זאת לאחר שהבנק הפחית את הריבית, והבנק פעל על פי צפי בלבד. בכל המקרים הללו הפחית הבנק את הריבית לפני בנק ישראל, דבר שלא היה זכאי לעשות, כפי שיוסבר בפרק 7 שלהלן.

דוגמאות להפחתת שיעור ריבית הבנק לפני ההפחתה בשיעור ריבית בנק ישראל

מס' דוגמא	מועד הפחתת ריבית הבנק	שיעור הפחתת ריבית הבנק	מועד ההודעה על הפחתת ריבית בנק ישראל	מועד הפחתת ריבית בנק ישראל בפועל	אחוז הפחתת ריבית בנק ישראל בפועל
1	24.12.02	0.14%	23.12.02	26.12.02	0.2%
2	25.4.03	0.04%	28.4.03	1.5.03	0.3%
3	22.8.03	0.07%	25.8.03	28.8.03	0.5%

16.1. הסבר לדוגמא מס' 1: ביום 24.12.02, מועד חידוש הפק"מ השני, הפחית הבנק את הריבית ששילם עליו בשיעור של 0.14%, למרות שריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי. במועדים שקדמו למועד זה, פורסמו תחזיות שצפו הפחתה של ריבית בנק ישראל, ביום 23.12.02 התפרסמה הודעה על הפחתת ריבית בנק ישראל, וביום 26.12.02 הופחתה ריבית בנק ישראל בפועל. הבנק "הזדרז" והפחית את הריבית במועד חידוש הפק"מ השני עוד לפני הפחתת ריבית בנק ישראל בפועל, וזאת בשיעור של 0.14%. לאחר שריבית בנק ישראל הופחתה בפועל, בשיעור של 0.2%, הפחית הבנק את הריבית, פעם נוספת, בשיעור של 0.08%, כך ששיעור ההפחתה הכולל (0.22%) עלה על שיעור ההפחתה של ריבית בנק ישראל (0.2%). העתקים מדף ההשבון ומדפי העיתונות הרלוונטיים מצ"ב כנספת ז'.

16.2. הסבר לדוגמא מס' 2: ביום 25.4.03, מועד חידוש הפק"מ הראשון, הפחית הבנק את הריבית בשיעור של 0.04% למרות שריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי. במועדים שקדמו למועד הנ"ל, פורסמו תחזיות שצפו הפחתה של ריבית בנק ישראל: ביום 28.4.03 התפרסמה הודעה על הפחתת ריבית בנק ישראל, וביום 1.5.03 הופחתה ריבית בנק ישראל בפועל. הבנק הזדרז והפחית את הריבית במועד חידוש הפק"מ הראשון עוד לפני הפחתת ריבית בנק ישראל בפועל, וזאת בשיעור של 0.04%. לאחר שריבית בנק ישראל הופחתה בפועל, בשיעור של 0.3%, הפחית הבנק את הריבית, פעם נוספת, בשיעור של 0.25%. העתקים מדף ההשבון ומדפי העיתונות הרלוונטיים מצ"ב כנספת ח'.

16.3. הסבר לדוגמא מס' 3: ביום 22.8.03, מועד חידוש הפק"מ הראשון, הפחית הבנק את הריבית בשיעור של 0.07%, למרות שריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי. במועדים הסמוכים למועד הנ"ל, פורסמו תחזיות

שצפו הפחתה של ריבית בנק ישראל, ביום 25.8.03 התפרסמה הודעה על הפחתת ריבית בנק ישראל, וביום 28.8.03 הופחתה ריבית בנק ישראל בפועל. הבנק הזדרז והפחית את הריבית במועד חידוש הפק"מ הראשון עוד לפני הפחתת ריבית בנק ישראל בפועל, וזאת בשיעור של 0.07%. לאחר שריבית בנק ישראל הופחתה בפועל, בשיעור של 0.5%, הפחית הבנק את הריבית, פעם נוספת, בשיעור של 0.42%.

העתקים מדף החשבון ומדפי העיתונות הרלוונטיים מצ"ב כנספת ט'.

ה. העלאת שיעורי הריבית

17. התעלמות הבנק מצפי להעלאת בשיעור ריבית בנק ישראל

מדי פעם התפרסמו הערכות בדבר העלאת צפויה של ריבית בנק ישראל. אך במקרים אלה התעלם הבנק מן הצפי ולא העלה את הריבית על הפק"מ כל עוד בנק ישראל לא העלה בפועל את ריבית בנק ישראל. היינו: כאשר הצפי "פעל" לטובת הבנק הוא התחשב בו, אך כאשר תוצאת ההתחשבות בצפי פעלה בניגוד לאינטרס של הבנק – העדיף הבנק להתעלם ממנו.

18. דוגמאות להעלאת שיעור ריבית הבנק אחרי ההעלאת בשיעור ריבית בנק ישראל

מס' דוגמא	מועד העלאת ריבית הבנק	שיעור העלאת ריבית הבנק	מועד ההודעה על העלאת ריבית בנק ישראל	מועד העלאת ריבית בנק ישראל בפועל	אחוז העלאת ריבית בנק ישראל בפועל
1	16.6.02	1.51%	9.6.02	13.6.02	1.50%
2	2.6.02	0.97%	27.5.02	31.5.02	1%
3	27.6.02	2%	24.6.02	28.6.02	2%

18.1. הסבר לדוגמא מס' 1: ביום 9.6.02, מועד חידוש הפק"מ השני, הודיע בנק ישראל על צפי להעלאת ריבית בנק ישראל. למרות שבמועד ההודעה חל מועד חידוש הפק"מ השבועי, התעלם הבנק מההודעה והותיר את הריבית המשתלמת על הפק"מ ללא שינוי. ביום 13.6.02 הועלתה ריבית בנק ישראל בפועל, ואילו הריבית המשתלמת על הפק"מ הועלתה רק במועד חידושו הבא, 16.6.02. רואים אנו, אם כן, שכאשר מתפרסם צפי להעלאת שיעור הריבית, מעלה אותו הבנק רק לאחר העלאתה בפועל, וזאת בניגוד לדרך שבה הוא נוהג כאשר יש צפי של הפחתת שיעור הריבית (שאז מפחית הבנק את הריבית במועד החידוש הקרוב הראשון, על סמך הצפי בלבד ולפני שהריבית הופחתה בפועל).

העתקים מדף החשבון ומדפי העיתונות הרלוונטיים מצ"ב כנספת ל'.

18.2. הסבר לדוגמא מס' 2: ביום 27.5.02 הודיע בנק ישראל על העלאת ריבית בנק ישראל. הגם שמאז תחילת חודש מאי 2002 התפרסמו תחזיות הצופות את העלאת שיעור ריבית בנק ישראל, התעלם הבנק מהצפי והותיר את הריבית המשתלמת בגין הפק"מ ללא שינוי במועד חידושו ביום 26.5.02. ביום 31.5.02

הועלתה ריבית בנק ישראל כפועל בשיעור של 1% ואילו הריבית המשתלמת בגין הפק"מ הועלתה במועד חידושו הבא, 2.6.02, בשיעור של 0.97% בלבד. גם כאן, בניגוד לנהגו בעת פרוסום צפי של הפחתת שיעור הריבית, הבנק התעלם מפרסומי הצפי להעלאת הריבית והעלה אותה רק לאחר ההעלאת בפועל של ריבית בנק ישראל.

העתקים מדף החשבון ומדפי העיתונות הרלוונטיים מצ"ב כנספת יא'.

18.3. הסבר לדוגמא מס' 3: ביום 24.6.02 הודיע בנק ישראל על העלאת ריבית בנק ישראל. למרות שמאז תחילת אמצע חודש יוני 2002 התפרסמו תחזיות הצופות את העלאת שיעור ריבית בנק ישראל, התעלם הבנק מהצפי והותיר את הריבית המשתלמת על הפק"מ ללא שינוי במועד חידושו ביום 23.6.02. ביום 28.6.02 העלה בנק ישראל את הריבית אך הבנק העלה את הריבית שהוא משלם רק במועד החידוש הבא, היינו ביום 27.6.02.

העתקים מדף החשבון ומדפי העיתונות הרלוונטיים מצ"ב כנספת יב'.

18.4. להבדיל מנהגו של הבנק כאשר לחשבונות פק"מ, הרי הוא נוהג אחרת כאשר לחשבונות On Call. אלו הן הלוואות שלווה לקוח מהבנק, אשר עומדות לפרעון מדי שבוע ונושאות ריבית, העשויה להשתנות מדי שבוע, בדומה לפק"מ שבועיים. בחשבונות אלו נוהג הבנק לשנות את שיעור הריבית, גם במהלך תקופת הפקדון (קרי, לפני הגיע מועד הפרעון השבועי) כאשר חלה עלייה בשיעור ריבית בנק ישראל. אלא שכאן המצב הפוך לעומת פק"מ: בחשבונות On Call מי שנהנה מעליית הריבית הוא הבנק ולא הלקוח. הנה כי כן לפנינו דוגמה מובהקת להעדר תום לב ולא-הוגנות מנקרת עיניים בהתנהגות הבנק: כשהוא מפסיד מהעלאת שיעור ריבית בנק ישראל – הוא מתמהמה בהעלאת שיעור הריבית שהוא מעניק ללקוחותיו עבור פקדונותיהם, אך שעה שהוא מרוויח מהעלאת הריבית, הוא מזדרז ומעלה אותה אפילו באמצע תקופת פקדון.

19. כפי שהזכרנו לעיל, כאשר אירע שהבנק העלה את הריבית בעקבות פניה של התובע (מבלי שהתובע היה ער לסיבה בשלה הריבית נמוכה), תיקן הבנק את "המעוות", כדיעבד, והוסיף ריבית. הדבר מלמד, שהבנק היה ער לאי-התקינות שבהתנהגותו, אך לא שינה מדרכו כל עוד לא הרימו הלקוחות קול זעקה. מוכן שבמרבית המקרים לא בדקו הלקוחות (וביניהם התובע) את פערי הריבית ולא היו ערים כלל לנהגיו העקלקלים של הבנק. מן הראוי להוסיף, כי את ההודעות בדבר חידוש הפקדון נוהג הבנק לשלוח באופן שהן מגיעות אל הלקוח זמן רב לאחר שהמעשה נעשה.

20. כאשר הוריד הבנק את הריבית לפני המועד שבו הודיע בנק ישראל על הנדחת הריבית בפועל, או בשיעור העולה על שיעור הפחתה בפועל, המשיך הבנק לשלם את הריבית המופחתת עד לשינוי הבא בגובה הריבית. במשך כל התקופה הזו נגרם לתובע (וכמוהו יתר המיוצגים) נזק שוטף, אשר בחשבון של שנים מגיע לסכומים גבוהים מאד.

ו' - עילות התביעה

21. תביעה זו מוגשת על פי סעיף 3 לחוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, הקובע שניתן להגיש תביעה ייצוגית נגד תאגיד בנקאי בעניין שבינו לבין לקוחו. בידי התובע מספר עילות תביעה נגד הבנק, ודי בכל אחת מהן כדי לחייב את הבנק בפיצוי או בהשבת הכספים, שבהם חייב את תשכונות הפק"מ השבועי של לקוחותיו. ואלה העילות שעליהן מסתמך התובע:

21.1. הבנק פעל כלפי לקוחותיו שלא בהוגנות, שלא בדרך מקובלת ובהעדר תום לב, כאשר הרוויח כספים מלקוחותיו, תוך שהוא מתמרן בשיעורי הריבית כראות עיניו ועל פי נוחותו, כפי שהראינו לעיל.

21.2. הבנק נהג בויגוד לדרישות חוק עשיית עושר ולא במשפט, התשל"ט-1979, בכך שהפיק רווחים והתעשר שלא כדין על חשבון לקוחותיו, תוך שהוא נוהג בשיעורי הריבית כראות עיניו. כפי שראינו, נהנה הבנק מהפחתת הריבית ששילם ללקוחותיו על סמך צפי להפחתת ריבית בנק ישראל, במקום להפחית את הריבית שהוא משלם להם רק עם שינוי בפועל של ריבית בנק ישראל. לפיכך זכה הבנק שלא כדין בטובת הנאה על חשבון לקוחותיו ועליו להשיב את הזכיה.

21.3. המונח "ריבית" בהקשרו זה משמעו, כלשון המקובלת, הריבית הנהוגה במשק, קרי, ריבית בנק ישראל, וכך גם פירשה זאת פסיקת בתי המשפט. הבנק התעלם משיעור הריבית האמיתי במשק והפחית את הריבית השבועית כראות עיניו גם בטרם וגם כשלא חלה ירידה בשיעור ריבית בנק ישראל, ולעומת זאת העלה את שיעור הריבית השבועית רק לאחר שחלה עלייה בפועל בשיעור ריבית בנק ישראל. בכך הטעה הבנק את לקוחותיו והוא חייב לפצותם ולהשיב להם את אשר נטל מהם.

הנחתם הסבירה של הלקוחות היא, כי הריבית שהם מקבלים על פיקדונותיהם – משתנה על פי שינוי הריבית שקובע בנק ישראל, וריבית בנק ישראל היא הקריטריון המקובל והידוע במשק. כנסיבות אלה, הטעה הבנק את לקוחותיו הן בשלב הטרם חזוי והן במהלך חיי החוזה:

בשלב הטרם חזוי: ההתקשרות עם הבנק בהסכם להפקדת פקדון, כדוגמת הפק"מ השבועי, היא תוצאה של הטעיה. הבנק לא גילה ללקוחותיו, ובכלל זאת לתובע, כי שינוי שיעור הריבית המשתלמת על פיקדונות כדוגמת הפק"מ השבועי, נעשה על פי קריטריונים שרירותיים, או ללא קריטריונים, באופן שגרם נזק לתובע ולשכמותו. הבנק היה חייב לגלות, ולא גילה, כי החזיל מבחנים שונים שעה שריבית בנק ישראל הועלתה לעומת אלה שהחזיל שעה שריבית זו הופחתה. תמיד פעל הדבר לרעת הלקוח, ואין כל ספק שמדובר במידע מהותי וחיוני להחלטה, האם להפקיד פיקדונות מסוג זה בבנק. התובע יטען, כי בעת הפקדת הפק"מ הטעה אותו הבנק ולא גילה לו עובדות אלו, אשר על-פי החזין והנהיג ובנסיבות העניין היה על הבנק לגלותן. אילו היה התובע יודע את העובדות לאשורן יכול היה להשוות את התנאים האמיתיים עם תנאי השקעות אלטרנטיביות, ובכלל לכלכל את ענייניו אחרת.

במהלך חיי החוזה: ככל פעם שהבנק עמד להפחית את הריבית שישלם על הפק"מ על פי צפי ולא על פי קביעות בנק ישראל, היה עליו להודיע זאת ללקוח כדי לתת בידיהם את הסיפק להתליש כיצד ינהג.

21.4. הבנק הפר את החובה החקוקה המוטלת עליו, מכה סעיף 3 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א - 1981 (להלן: "חוק הבנקאות"), שלא לעשות, "במעשה או במחדל, בכתב או בעל-פה או בכל דרך אחרת - דבר העלול להטעות לקוח בכל ענין מהותי למתן שירות ללקוח". סעיף 3(3) לחוק הבנקאות קובע כי עניין מהותי הוא, בין היתר, "התשוואה והתועלת שניתן להפיק מהשירות". הבנק גם הפר את חובת האמון המוטלת עליו כלפי התובע, כפי שנקבעה בפסיקת בתי המשפט, על בסיס מערכת היחסים בין בנק ללקוחו. כפי שנקבע זו איננה מערכת יחסים שוויונית, אלא מערכת יחסים שבה כוחו של הבנק עדיף לאין שיעור על כוחו של הלקוח וקיימים בה פערי מידע, אשר נותנים בידי הבנק יתרונות רבי עוצמה.

21.5. התובע הפקיד את הפק"מ השבועיים כבנק עקב טעות יסודית וניתן להניח שאלמלא הטעות לא היה עושה כן, והבנק ידע או היה עליו לדעת זאת.

21.6. הבנק הפר את הסכם התנאים הכלליים המולל, בין היתר, הוראות בעניין שיעור הריבית המשתלמת על פיקדונות. מה שנאמר בהסכם התנאים הכלליים, באשר לפיקדונות שקליים בריבית לא צמודה, הוא כי "הפקדון ישא ריבית קבועה בהתאם לשיעור שייקבע במועד ההצטרפות במפורט בחוזרי הבנק" (סעיף 10.2 להסכם התנאים הכלליים). מילים מעורפלות אלה אינן מתירות לבנק לשנות את שיעורי הריבית כראות עיניו ולנהוג בדרך בלתי הוגנת בעליל.

21.7. אם יפסוק בית המשפט הנכבד, כי על פי הסכם התנאים הכלליים, היה הבנק רשאי לשנות את שיעור הריבית כראות עיניו (ככל שהדברים נשמעים בלתי סבירים), הרי שסעיף 10 להסכם התנאים הכלליים הוא "תנאי בחוזה אחיד שיש בו - בשים לב למכלול [תנאיו] ולנסיבות אחרות - משום [קיפוחם] או משום יתרון בלתי הוגן של הנתבע, העלול להביא לידי [קיפוחם]", כאמור בסעיף 3 לחוק החוזים האחידים תשמ"ג - 1982 (להלן: "חוק החוזים האחידים"). תנאי אשר זה פירושו מקים את "הזקת הקיפוח" כאמור בסעיף 4 (4) לחוק החוזים האחידים, ומשכך דינו להתבטל, או להשתנות, כאמור בסעיף 19 לחוק החוזים האחידים.

21.8. הבנק הפר, במעשיו וכמחוליו המתוארים לעיל, את חובותיו לקיים את הסכם התנאים הכלליים בתום לב וכדרך מקובלת, כמתחייב מהוראת סעיף 39 לחוק החוזים (חלק כללי) התשל"ג - 1973. מעשיו של הבנק בשינוי השרירותי של שערי הריבית הם פעולות חסרות תום לב ובלתי סבירות בעליל.

21.9. העילות שלעיל נטענות לחלופין ולמען הזהירות.

ז' - הגדרת הקבוצה

22. התובע יטען, כי אין ספק שמעשי הבנק גרמו נזק לכל לקוח שהיה או עודנו בעל פקדון קצר מועד מתחדש, נושא ריבית. אשר על כן, הקבוצה, אשר בשמה מוגשת התובענה הייצוגית, היא כל הלקוחות, אשר החזיקו בפקדון או בפיקדונות קצרי מועד מתחדשים כמשך הקרפה של עד שבע השנים שקדמו למועד הגשתה של תובענה זו (להלן: "הקבוצה").

23. לאור האמור יבקש התובע לייצג בתובענה הייצוגית את כל מי שנמנה עם הקבוצה.

ח' – הנזקים

ח'1 – הנזק לתובע

24. הנזק של התובע עומד על סכום של 2,424 ש"ח כמפורט בטבלה המצ"ב כנספת יג'. תחשיב הנזק מבוסס על ההפסד שנגרם לתובע באותם המקרים בהם הפחית הבנק את הריבית ללא שחלה הפחתה בשיעור ריבית בנק ישראל או שההפחתה בריבית געשהה בטרם זמנה ועל המקרים בהם לא העלה הבנק את הריבית במועד.

ח'2 – הנזק לקבוצה

25. מתוך הערכה שנוזקי שאר חברי הקבוצה דומים, במהותם, לנזקים שנגרמו לתובע, בשינויים המזוייבים מההבדלים בין סכומי הפיקדונות של כל לקוח, ניתן להעריך את סכום התביעה בכ – 236,919,057 ש"ח, עד ליום 31.12.06, כמפורט בטבלה המצורפת כנספת יד'. כמובן שסכום התובענה עתיד לגדול, בתקופה המתחילה במועד הגשתה ומסתיימת במועד ההכרעה בה.

26. כמפורט בטבלה המצורפת כנספת ט', חישוב הנזק לקבוצה מבוסס על שיעור הנזק (באחוזים) שנגרם לתובע מתוך הפקדון, בכל אחת מהשנים 2001-2006, כאשר תחשיב לשנת 2001 ולשנת 2006 מתבסס על הערכה (יובהר כי כדי להימנע מחישובים בלתי מבוססים ומ"ניפוח" מלאכותי של התביעה לא נערכה הערכה לשנת 2000). שיעור הנזק לתובע ביחס לממוצע הפיקדונות של הבנק בכל אחת מהשנים הללו מהווה את ההערכה של הנזק שנגרם לקבוצה. נתונים על ממוצע הפיקדונות של הבנק לקוחים מהדו"חות הכספיים של הבנק.

27. למותר לציין כי בהעדר נתונים מדויקים באשר לשיעורי הריבית שנצברו אצל כל אחד מחברי הקבוצה, התחשיב הג"ל מבוסס על הערכה כלכלית, וניתן יהיה להמירו בתחשיב מדויק על בסיס מידע המצוי בידי הבנק, במסגרת בירור תביעת זו. יציין, כי ההערכה שבוצעה היא הערכה זהירה ביותר.

ט' – הסעדים הנדרשים

28. לאור האמור מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את הבנק להשיב לתובע, או, לחלופין, לפצותו בסכום של 2,424 ש"ח, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מהמועד בו היה אמור להשתלם לו כל רכיב מרכיבי הנזק ועד למועד הגשת תובענה זו.

29. ממו כן מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את הבנק להשיב לקבוצה או, לחלופין, לפצות את הקבוצה בסכום של 236,919,057 ש"ח, כאמור, על פי הערכה זהירה בלבד, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מהמועד בו היה אמור להשתלם להם כל רכיב מרכיבי הנזק ועד למועד הגשת תובענה זו, וכן לפצותם על נזקים שנגרמו להם ממועד הגשת תובענה זו ועד ההכרעה בה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כאמור.

30. התובע שומר על זכותו לחקן את התובענה לאחר שיקבל נתונים מדויקים מהבנק.

31. כן מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב הבנק לשלם לתובע ולקבוצה פיצויים בשל עוגמת נפש, על פי שקול דעתו של בית המשפט הנכבד ובשים לב לנסיבות המורות של העניין ולתקופה הארוכה שבה נמשכה התנהגות המזיקה.

32. כן יתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את הבנק לשלם לתובע את הוצאות משפט זה, וכן שכר מיוחד, ושכ"ט עו"ד לכ"כ התובע, בצירוף מע"מ כדין על שניהם, הכל בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק החל ממועד החיוב ועד לתשלום בפועל. זאת, בהתחשב בהיקף העבודה שהתובע ובאי כוחו השקיעו בתובענה זו ובבקשה לאשרה כתובענה ייצוגית, ובשים לב לתועלת שתצמח להברי הקבוצה.

33. בד בבד עם הגשת תובענה זו מוגשת בקשה להכיר ולאשר את התובענה כתובענה ייצוגית.

34. לבית המשפט הנכבד סמכות עניינית ומקומית לדון בתביעה זו לאור סכום התביעה ולאור העובדה שבתחום שיפוטו מצויים מקום מגוריו של התובע, הנהלת הבנק ומספר סניפים של הבנק, כולל הסניף שבו הפקיד התובע את כספו.

יורם אלרואי, עו"
ב"כ התובע